

แนวทางการพัฒนาและอนุรักษ์ตลาดน้ำนครรังสิตให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

วิบูลย์ศักดิ์ พิภูด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

2559

**Guidelines for Sustainable Development and Conservation of
Cultural Tourism Site on Rangsit Floating Market**

Wiboonsak Pigul

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Tourism Management
Faculty of Tourism and Hospitality, Dhurakij Pundit University**

2016

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการพัฒนาและอนุรักษ์ตลาดน้ำนครรังสิตให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน” ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร. สุวันชัย หวนนากลาง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. อัครวิน แสงพิกุล ผู้อำนวยการหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทุกท่าน รองศาสตราจารย์ ดร. เลิศพร ภาระสกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เชียง เกาจิต ที่ได้กรุณาใช้เวลาให้คำปรึกษา คำแนะนำและให้ข้อคิดเห็น ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ และคอยให้กำลังใจผู้วิจัยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณท่านประธานและคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ คุณธีรวิทย์ กลิ่นกุสม นายกเทศมนตรีเทศบาลนครรังสิต คณะผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่เทศบาลนครรังสิตและสำนักปลัดเทศบาลนครรังสิตทุกท่าน ตลอดจนผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดน้ำนครรังสิต และชุมชน/ประชาชน ที่อยู่อาศัยในบริเวณรอบ ๆ ตลาดน้ำนครรังสิต ที่ให้ความอนุเคราะห์ และกรุณาให้ข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์อย่างยิ่ง ตลอดจนนักท่องเที่ยวทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามงานวิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ได้อบรมเลี้ยงดู และให้กำลังใจมาโดยตลอด ขอมอบคุณค่าแห่งความสำเร็จในครั้งนี้ให้กับครอบครัวพิกุลทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณแม่สุนารี พิกุล ตลอดจนพี่น้องญาติมิตรที่ผู้วิจัยไม่อาจกล่าวถึงได้ทั้งหมด ที่คอยเป็นกำลังใจและช่วยเหลือมาโดยตลอด มีส่วนร่วมสนับสนุนจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้สนใจเป็นแนวทางการศึกษาต่อไป หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้

วิบูลย์ศักดิ์ พิกุล

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 ตัวแปรในการวิจัย.....	5
1.4 คำถามการวิจัย.....	6
1.5 ขอบเขตงานวิจัย.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
1.8 ข้อยกเว้นของการวิจัย.....	11
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	12
2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	63
2.3 กรอบแนวความคิดการวิจัย.....	74
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	76
3.1 ขั้นตอนการศึกษาวิจัย.....	77
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	77
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	79
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	82
3.5 การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล.....	83
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. ผลการศึกษา.....	85
5. สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	168
5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	168
5.2 ขอบเขตการวิจัย.....	168
5.3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	169
5.4 สรุปผลการวิจัย.....	169
5.5 อภิปรายผลการศึกษา.....	181
5.6 ข้อเสนอแนะ.....	191
บรรณานุกรม.....	197
ภาคผนวก.....	208
ก. แบบสัมภาษณ์.....	209
ข. แบบสอบถาม.....	219
ประวัติผู้เขียน.....	227

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 สรุปจำนวนและรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ปี 2550 – 2558 (ม.ค. – ธ.ค.).....	2
4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวยังตลาดน้ำนครรังสิต โดยจำแนกตามเพศ.....	137
4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวยังตลาดน้ำนครรังสิต โดยจำแนกตามอายุ.....	138
4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวยังตลาดน้ำนครรังสิต โดยจำแนกตามสถานภาพ.....	138
4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวยังตลาดน้ำนครรังสิต โดยจำแนกตามระดับการศึกษา	139
4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวยังตลาดน้ำนครรังสิต โดยจำแนกตามอาชีพ.....	139
4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวยังตลาดน้ำนครรังสิต โดยจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....	140
4.7 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวยังตลาดน้ำนครรังสิต โดยจำแนกตามที่พักอาศัยปัจจุบัน.....	140
4.8 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวยังตลาดน้ำนครรังสิต โดยจำแนกตามจำนวนครั้งที่เดินทางมาเที่ยว.....	141
4.9 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวยังตลาดน้ำนครรังสิต โดยจำแนกตามผู้ร่วมในการเดินทางมาเที่ยว.....	141

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.10 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวยังตลาดน้ำนครรังสิตโดยจำแนกตามวิธีการเดินทางมาเที่ยว.....	142
4.11 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวยังตลาดน้ำนครรังสิตโดยจำแนกตามผู้ที่มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจในการเดินทางมาเที่ยว.....	143
4.12 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวยังตลาดน้ำนครรังสิตโดยจำแนกตามจุดประสงค์ในการเดินทางมาเที่ยว.....	143
4.13 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวยังตลาดน้ำนครรังสิตโดยจำแนกตามแหล่งข้อมูลในการเดินทางมาเที่ยว.....	144
4.14 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทางการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำนครรังสิตในภาพรวมทั้ง 8 ด้าน.....	145
4.15 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทางการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำนครรังสิตด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม.....	146
4.16 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทางการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำนครรังสิตด้านการประชาสัมพันธ์.....	147
4.17 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทางการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำนครรังสิตด้านการเข้าถึงแหล่ง.....	147
4.18 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทางการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำนครรังสิตด้านคุณค่าและความดึงดูดใจ.....	148

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.19 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทางการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่ง ท่องเที่ยวตลาดน้ำนครรังสิตด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิต.....	149
4.20 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทางการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่ง ท่องเที่ยวตลาดน้ำนครรังสิตด้านสิ่งอำนวยความสะดวก.....	150
4.21 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทางการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่ง ท่องเที่ยวตลาดน้ำนครรังสิตด้านมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ.....	152
4.22 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทางการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่ง ท่องเที่ยวตลาดน้ำนครรังสิตด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว.....	153
4.23 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำยังตลาดน้ำนคร รังสิต.....	154

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ณ ที่ว่าการเมืองชัยภูมิ.....	19
2.2 คลองรังสิตประยูรศักดิ์สมัยก่อน.....	19
2.3 ดวงตราเทศบาลนครรังสิต.....	23
2.4 บริเวณพื้นที่ตลาดน้ำนครรังสิต ในเขตเทศบาลนครรังสิต.....	24
2.5 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว 5 ประเภท.....	29
2.6 องค์ประกอบของกิจกรรม 7 เรื่อง ในกระบวนการจัดการทรัพยากร วัฒนธรรมโดยชุมชน.....	53
2.7 กรอบแนวความคิดการวิจัย.....	75
4.1 ชุม้ประตูทางเข้าวัดแสงสรรค์และอุโบสถวัดแสงสรรค์.....	101
4.2 อุโบสถวัดเขียนเขต.....	101
4.3 พระพุทธรูปองค์ใหญ่ประทับยืนภายในวัดและประตูทางเข้าวัดมูลจินดาราม	102
4.4 บริเวณด้านหน้าศาลเจ้าพ่อแห่งเจีย (ใต้เขี่ยหูกโจ้ว).....	103
4.5 ศาลเจ้าใต้สงกง ภายในศาลมืองค์ใต้สงกง (หลวงปู่ใต้สงกง) และหลวงพ่อโสธร ประดิษฐานอยู่.....	103
4.6 ศาลหลักเมืองรังสิต.....	105
4.7 บรรยากาศงานแข่งเรือพายประเพณี เทศบาลนครรังสิต.....	106
4.8 งานลอยกระทงสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชาวรังสิต.....	107
4.9 งานประเพณี และพิธีกรรมที่สำคัญ ๆ ของชาวรังสิต.....	107
4.10 ประติมากรรมแรงงานขุดคลอง (กุลิจิน).....	109
4.11 ประติมากรรมสมัน.....	110
4.12 ประติมากรรมโกฮับ.....	110
4.13 สถานที่ตั้ง และบรรยากาศโดยรอบตลาดน้ำนครรังสิต.....	112
4.14 เส้นทางเดินทางเข้าสู่ตลาดน้ำนครรังสิต ประตูใหญ่ ที่จอดรถด้านหน้า และรถสุขาเคลื่อนที่.....	112
4.15 นิทรรศการแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และผู้จัดแสดงพันธุ์ปลา หายากคลองรังสิตประยูรศักดิ์.....	113

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.16	
ก๊วยเตี๋ยวเรือกะลา สินค้าชุมชนที่สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ นักท่องเที่ยว ชาวจีนที่เข้ามาเที่ยวยังตลาดน้ำนครรังสิต และกิจกรรมการให้อาหารปลา...	113